

Hoạt động thực tập của sinh viên tại doanh nghiệp

ThS. LÊ THỊ HIỀN

Học viện Báo chí và Tuyên truyền; Email: Thuanhien11@gmail.com

Nhận ngày 22 tháng 6 năm 2024; chấp nhận đăng tháng 9 năm 2024.

Tóm tắt: Hoạt động thực tập của sinh viên tại doanh nghiệp là một phần quan trọng trong chương trình đào tạo của các trường đại học, là cầu nối giúp sinh viên áp dụng kiến thức lý thuyết vào thực tiễn, từ đó phát triển kỹ năng chuyên môn và hiểu biết về môi trường làm việc thực tế. Để hoạt động thực tập đạt được hiệu quả cao, cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường, doanh nghiệp và sinh viên. Sự kết hợp này sẽ tạo ra một môi trường học tập đa chiều, nơi kiến thức và kỹ năng được nuôi dưỡng và phát triển không chỉ trong phòng học mà còn trong môi trường làm việc thực tế.

Từ khóa: sinh viên; thực tập; doanh nghiệp; trường đại học; hiệu quả.

Abstract: Student internships at enterprises are an important part of university training programs, serving as a bridge to help students apply theoretical knowledge to practice, thereby developing professional skills and understanding the real working environment. For internships to be highly effective, close cooperation between universities, businesses, and students is essential. This collaboration creates a multidimensional learning environment where knowledge and skills are nurtured and developed not only in the classroom but also in the actual workplace.

Keywords: students; internships; enterprises; universities; effectiveness.

1. Tác động của hoạt động thực tập tại doanh nghiệp của sinh viên đối với sinh viên, doanh nghiệp và nhà trường

Đối với sinh viên

Hoạt động thực tập tại doanh nghiệp cung cấp cho sinh viên những kinh nghiệm thực tế, giúp sinh viên hiểu rõ hơn về ngành nghề và công việc thông qua việc áp dụng kiến thức đã học vào thực tiễn. Sinh viên có cơ hội áp dụng những gì đã học trên lớp vào môi trường làm việc thực tế, từ đó hiểu được cách thức các nguyên lý và khái niệm được sử dụng trong công việc hàng ngày. Khi thực tập tại doanh nghiệp sinh viên sẽ có hiểu biết, có cái nhìn sâu sắc hơn về ngành nghề mà mình theo học, bao gồm cả những thách thức và cơ hội mà ngành nghề đó mang lại. Sinh viên phát triển kỹ năng chuyên môn cần thiết cho công việc, như sử dụng công cụ, phần mềm chuyên ngành hoặc hiểu biết về quy trình và tiêu chuẩn làm việc. Thực tập tại doanh nghiệp cho phép sinh viên tự đánh giá khả năng của bản thân trong môi trường làm việc thực tế và xây dựng định hướng

nghề nghiệp.

Những trải nghiệm và kỹ năng này không chỉ giúp sinh viên chuẩn bị tốt hơn cho sự nghiệp sau này mà còn giúp sinh viên tự tin hơn khi tốt nghiệp và bước vào thị trường lao động.

Đối với nhà trường

Nhà trường và doanh nghiệp có thể hợp tác đào tạo để phát triển các chương trình đào tạo chung, giúp sinh viên có kinh nghiệm thực tiễn hơn. Mối quan hệ này giúp nhà trường trở thành nguồn cung cấp nhân lực chất lượng cao cho doanh nghiệp và doanh nghiệp có thể ưu tiên tuyển dụng từ sinh viên của nhà trường. Ngoài ra, hai bên có thể chia sẻ nguồn lực như chuyên gia, thiết bị và công nghệ để hỗ trợ cho việc giảng dạy và học tập. Những điểm này giúp mở ra cơ hội hợp tác lâu dài và mang lại lợi ích cho cả nhà trường và doanh nghiệp.

Sự hợp tác thành công giữa nhà trường và doanh nghiệp thông qua hoạt động thực tập của sinh viên cũng góp phần nâng cao uy tín của nhà trường và thu hút sinh viên mới thông qua thành tích của sinh viên.

Đồng thời những thành tích đó có thể được nhà trường sử dụng làm minh chứng thực tế cho chất lượng đào tạo của nhà trường. Nhà trường có thể quảng bá những câu chuyện thành công của sinh viên thực tập trên các phương tiện truyền thông và mạng xã hội, từ đó tăng độ nhận diện và hấp dẫn với sinh viên tiềm năng. Thêm vào đó sinh viên thực tập thành công có thể trở thành phần của mạng lưới cựu sinh viên, giúp quảng bá và hỗ trợ nhà trường trong việc thu hút sinh viên mới. Những điểm này giúp nhà trường không chỉ cải thiện hình ảnh của mình mà còn thu hút được nhiều sinh viên mới với tiềm năng cao.

Đối với doanh nghiệp

Hoạt động thực tập giúp cho doanh nghiệp xây dựng nguồn nhân lực từ việc sinh viên thực tập có tiềm năng trở thành nhân viên chính thức. Doanh nghiệp có thể nhận biết và phát triển tài năng từ khi còn là sinh viên thực tập, giúp sinh viên thực tập hòa nhập và đóng góp sớm cho công ty. Doanh nghiệp có thể đào tạo sinh viên thực tập theo các kỹ năng và kiến thức cụ thể mà công ty cần, từ đó tạo ra nhân viên chất lượng cao và phù hợp. Doanh nghiệp cũng tăng cơ hội giữ chân nhân viên vì khi sinh viên thực tập trở thành nhân viên chính thức thường có khả năng gắn bó lâu dài với công ty do đã quen thuộc và gắn kết với môi trường làm việc. Sinh viên thực tập được đào tạo từ sớm có thể hiểu và lan tỏa văn hóa công ty, góp phần xây dựng một môi trường làm việc tích cực và đoàn kết. Những điểm này giúp doanh nghiệp không chỉ có được nguồn nhân lực chất lượng mà còn góp phần vào sự phát triển lâu dài của doanh nghiệp.

Sinh viên là những người trẻ có nền tảng giáo dục hiện đại và tiếp cận với các xu hướng mới nhất nên thường mang lại những ý tưởng sáng tạo, quan điểm, cách nhìn mới mẻ để giải quyết công việc và thay đổi những quy trình, quan niệm không còn phù hợp trong doanh nghiệp. Đồng thời sự nhiệt huyết, năng lượng tích cực và quyết tâm của sinh viên thực tập có thể truyền cảm hứng và tạo động lực cho đội ngũ hiện tại trong công việc bằng việc suy nghĩ và hành động theo tư duy mới, từ đó cải thiện quy trình làm việc. Những yếu tố này giúp doanh nghiệp không chỉ cải thiện hiệu suất làm việc mà còn khuyến khích sự đổi mới và phát triển.

2. Một số đề xuất nhằm nâng cao chất lượng hoạt động thực tập tại doanh nghiệp của sinh viên

Đối với sinh viên

Thứ nhất, sinh viên cần xác định mục tiêu rõ ràng trước khi bắt đầu liên hệ doanh nghiệp mà mình đến thực tập nhằm lựa chọn doanh nghiệp thực tập phù hợp với mục tiêu, định hướng của bản thân như: xác định mục tiêu cá nhân cho quá trình thực tập và làm việc chăm chỉ để đạt được chúng, mục tiêu ngắn hạn và dài hạn: phân loại mục tiêu của bạn thành ngắn hạn (ví dụ: học một kỹ năng mới mỗi tuần) và dài hạn (ví dụ: hoàn thành một dự án cụ thể trước khi kết thúc đợt thực tập). Có thể mục tiêu cụ thể theo tiêu chuẩn SMART Goals (cụ thể, đo lường được, có thể đạt được, liên quan, và có thời gian cụ thể). Từ đó sinh viên cần lập kế hoạch hành động chi tiết với các bước cụ thể để đạt được từng mục tiêu. Sử dụng công cụ hoặc ứng dụng để theo dõi tiến trình của mình và điều chỉnh kế hoạch khi cần thiết. Những điểm này giúp sinh viên duy trì sự tập trung và định hướng, từ đó tối ưu hóa hiệu quả của quá trình thực tập.

Thứ hai, sinh viên cần luôn chủ động học hỏi. Sinh viên cần chủ động liên hệ, tìm kiếm cơ hội để học hỏi từ giảng viên hướng dẫn mà nhà trường phân công, người hướng dẫn tại doanh nghiệp và các nhân viên khác, không ngần ngại đặt câu hỏi và thảo luận về công việc. Sinh viên cần xác định những kỹ năng và kiến thức mà bạn muốn phát triển và lập kế hoạch để học hỏi những điều này trong suốt quá trình thực tập. Cần tích cực tham gia các buổi đào tạo nội bộ hoặc các workshop để mở rộng kiến thức. Ghi chép lại những điều đã học được hàng ngày và dành thời gian để phản ánh về những gì có thể làm khác đi để cải thiện. Nếu có sự việc xảy ra, cần bình tĩnh báo cáo với giảng viên hướng dẫn, người hướng dẫn, phụ trách để xin hướng giải quyết vấn đề, chứ không tự ý, cảm tính xử lý vấn đề và gây ra những hậu quả nghiêm trọng hơn ảnh hưởng đến doanh nghiệp, đến quá trình thực tập và nhà trường. Những điểm này giúp sinh viên không chỉ tích lũy kiến thức mà còn phát triển tư duy phản biện và giải quyết vấn đề.

Thứ ba, sinh viên cần thể hiện sự quan tâm và nhiệt tình trong mọi nhiệm vụ được giao, kể cả những công việc nhỏ nhất, nâng cao tinh thần trách nhiệm, luôn xem mỗi nhiệm vụ, dù lớn hay nhỏ đều là cơ hội để học hỏi và thể hiện khả năng của mình. Duy trì một thái độ tích cực, ngay cả khi đối mặt với thách thức hoặc công việc khó khăn. Không ngần ngại chia

sẽ ý kiến và đề xuất với người hướng dẫn và đội ngũ trong doanh nghiệp, điều này cho thấy thái độ quan tâm và muốn đóng góp của bản thân đối với công việc và doanh nghiệp mình đang thực tập. Những điểm này giúp sinh viên tạo ra ấn tượng tốt với người hướng dẫn, doanh nghiệp và đồng nghiệp, từ đó mở ra cơ hội phát triển trong tương lai.

Thứ tư, sinh viên cần tiếp nhận những yêu cầu, phản hồi từ người hướng dẫn và sử dụng nó để cải thiện bản thân. Chủ động liên hệ thường xuyên với giảng viên hướng dẫn, người hướng dẫn tại doanh nghiệp để xin phản hồi chứ không chờ đợi cho đến cuối đợt thực tập. Khi xin phản hồi, nên đặt những câu hỏi cụ thể về các kỹ năng hoặc công việc mà mình đang muốn cải thiện. Đón nhận mọi phản hồi một cách khiêm tốn, kể cả khi nó không phải là những gì mình mong đợi và xem đó là cơ hội để học hỏi. Dựa trên phản hồi và yêu cầu đó, lập kế hoạch cải thiện bản thân với các bước cụ thể và thời gian biểu rõ ràng. Những điểm này giúp sinh viên nhận ra điểm mạnh và điểm yếu của bản thân, đó là những kinh nghiệm quý báu sẽ giúp ích rất lớn cho sự nghiệp sau này.

Thứ năm, sinh viên cần xây dựng mạng lưới chuyên nghiệp bằng cách kết nối với các nhân viên trong công ty và mở rộng quan hệ ngoài công ty. Mạng lưới chuyên nghiệp rất quan trọng cho sinh viên trong thực tập bởi vì kết nối với nhân viên công ty sẽ giúp sinh viên học hỏi kinh nghiệm, hiểu biết về văn hóa doanh nghiệp và cách thức hoạt động. Mở rộng quan hệ ngoài công ty sẽ tạo cơ hội việc làm cho sinh viên sau khi thực tập, phát triển sự nghiệp và có được sự hỗ trợ từ những người có kinh nghiệm. Việc xây dựng mạng lưới này giúp sinh viên không chỉ trong thời gian thực tập mà còn lâu dài sau đó.

Những điểm này giúp sinh viên tận dụng tối đa thời gian thực tập của mình, phát triển kỹ năng và xây dựng một nền tảng vững chắc cho sự nghiệp tương lai.

Đối với nhà trường

Thứ nhất, để đảm bảo rằng sinh viên có được trải nghiệm thực tập giá trị và phù hợp với mục tiêu nghề nghiệp sau này, nhà trường cần phải xây dựng một kế hoạch triển khai hoạt động thực tập tại doanh nghiệp một cách cụ thể và chi tiết bao gồm việc lựa chọn doanh nghiệp phù hợp với chuyên ngành đào

trào, thiết lập mục tiêu và kỳ vọng rõ ràng cho từng vị trí thực tập, xác định các tiêu chí đánh giá hiệu quả của quá trình thực tập. Ngoài ra, nhà trường cũng cần phải có kế hoạch hỗ trợ sinh viên trong suốt quá trình thực tập, từ việc chuẩn bị hồ sơ xin thực tập, đến việc phân công giảng viên hướng dẫn và phản hồi liên tục để sinh viên có thể tối ưu hóa quá trình học hỏi của mình. Cuối cùng, việc theo dõi và đánh giá kết quả sau khi thực tập kết thúc cũng là một phần không thể thiếu trong kế hoạch, giúp nhà trường có cái nhìn toàn diện về hiệu quả của chương trình và điều chỉnh cho các khóa sau.

Thứ hai, nhà trường cần hỗ trợ sinh viên trong việc tìm kiếm cơ hội thực tập, nhà trường cần thành lập một bộ phận hỗ trợ nghề nghiệp chuyên nghiệp, nơi có thể cung cấp thông tin đầy đủ và cập nhật về các cơ hội thực tập, tư vấn nghề nghiệp và hỗ trợ sinh viên trong quá trình thực tập. Bộ phận này cũng nên tổ chức các buổi workshop về kỹ năng mềm, kỹ năng phỏng vấn và xây dựng hồ sơ xin việc chuyên nghiệp để sinh viên có thể phát triển những kỹ năng. Ngoài ra, việc kết nối với các doanh nghiệp và tổ chức để mở rộng mạng lưới cơ hội thực tập cho sinh viên cũng là một phần không thể thiếu trong hoạt động của bộ phận. Qua đó, sinh viên không chỉ được trang bị kiến thức và kỹ năng cần thiết cho sự nghiệp của mình mà còn được chuẩn bị sẵn sàng đón nhận các cơ hội nghề nghiệp sau khi tốt nghiệp.

Thứ ba, mối quan hệ giữa nhà trường và doanh nghiệp có thể được sử dụng để mở ra cánh cửa cho sinh viên tiếp cận với các vị trí thực tập phù hợp với định hướng nghề nghiệp của sinh viên. Nhà trường có thể tận dụng mạng lưới liên kết này để giới thiệu sinh viên cho các doanh nghiệp đối tác, đồng thời đảm bảo rằng các vị trí thực tập được cung cấp phản ánh chính xác nhu cầu và kỳ vọng của cả sinh viên và doanh nghiệp. Điều này đòi hỏi nhà trường nắm bắt được yêu cầu của doanh nghiệp, cũng như khả năng đánh giá và phù hợp hóa kỹ năng, mục tiêu của sinh viên với những cơ hội thực tập sẵn có.

Thứ tư, nhà trường có trách nhiệm cung cấp kiến thức chuyên môn và tạo điều kiện để sinh viên phát triển kỹ năng mềm và kỹ năng chuyên ngành cần thiết cho sự nghiệp tương lai. Việc tổ chức các hội thảo khoa học và sự kiện nghề nghiệp là cách hiệu quả để sinh viên tiếp xúc và kết nối với các nhà tuyển

dụng, từ đó mở ra cơ hội thực tập và việc làm sau này.

Đôi với doanh nghiệp

Trước hết, doanh nghiệp cần xác định mục tiêu, kỳ vọng của hoạt động thực tập của sinh viên một cách rõ ràng giúp sinh viên hiểu được nhiệm vụ và mục đích cần thực hiện trong quá trình thực tập, bằng cách cung cấp một bản mô tả công việc chi tiết, bao gồm nhiệm vụ, trách nhiệm và kết quả mong đợi từ sinh viên. Thiết lập một kế hoạch phát triển cá nhân cho sinh viên, bao gồm các mục tiêu ngắn hạn và dài hạn trong suốt quá trình thực tập.

Thứ hai, doanh nghiệp cần có sự hướng dẫn chuyên nghiệp như: phân công người hướng dẫn có kinh nghiệm và kiến thức chuyên môn để hỗ trợ sinh viên trong suốt quá trình thực tập, đó có thể là những nhân viên có kinh nghiệm và kiến thức sâu rộng trong lĩnh vực liên quan để làm người hướng dẫn cho sinh viên. Cần tổ chức các buổi đào tạo để người hướng dẫn hiểu rõ về vai trò của mình và cách thức hỗ trợ sinh viên một cách hiệu quả. Kế hoạch hướng dẫn: xây dựng một kế hoạch hướng dẫn chi tiết, bao gồm các buổi gặp mặt định kỳ, nhiệm vụ cần hoàn thành, và các mục tiêu học tập. Đảm bảo rằng người hướng dẫn có sự tương tác thường xuyên với sinh viên, để giải đáp thắc mắc và cung cấp hỗ trợ khi cần thiết. Những điểm này giúp sinh viên nhận được sự hỗ trợ chuyên nghiệp và phát triển kỹ năng trong môi trường làm việc thực tế.

Thứ ba, cùng với người hướng dẫn, người phụ trách có thể cho sinh viên tham gia vào những dự án, công việc có giá trị thực tế, giúp họ áp dụng kiến thức vào công việc cụ thể. Chọn lựa các dự án có liên quan đến lĩnh vực học tập của sinh viên và có tiềm năng áp dụng kiến thức học được vào thực tế. Cung cấp một tài liệu liên quan đến công việc, dự án, chỉ rõ mục tiêu, yêu cầu, cách thức và kết quả cần đạt được. Trong quá trình thực hiện cần đảm bảo sinh viên có đủ nguồn lực và hỗ trợ cần thiết từ người hướng dẫn để hoàn thành công việc dự án. Những điểm này giúp sinh viên có cơ hội áp dụng kiến thức vào công việc thực tế, từ đó phát triển kỹ năng chuyên môn và hiểu biết về ngành nghề.

Thứ tư, doanh nghiệp và người hướng dẫn cần thường xuyên cung cấp phản hồi và đánh giá tiến trình của sinh viên, giúp họ nhận biết được điểm

mạnh và hạn chế cần cải thiện. Thiết lập kế hoạch đánh giá định kỳ hàng tuần, hàng tháng và cuối đợt thực tập, để theo dõi tiến trình và phát triển của sinh viên. Sử dụng các bảng đánh giá hoặc công cụ đánh giá để phản hồi cụ thể cho sinh viên. Đảm bảo rằng phản hồi mang tính tích cực và xây dựng, nhấn mạnh vào điểm mạnh và cung cấp hướng dẫn cải thiện cho điểm yếu. Những điểm này giúp sinh viên nhận được phản hồi kịp thời và hiệu quả, từ đó có thể điều chỉnh và cải thiện kỹ năng của mình.

Thứ năm, doanh nghiệp cần tạo môi trường làm việc tích cực, hỗ trợ và khuyến khích sự sáng tạo, học hỏi của sinh viên. Xây dựng và duy trì một văn hóa công ty mở cửa, nơi sự đóng góp và ý kiến của sinh viên được tôn trọng và khuyến khích. Tạo điều kiện cho sinh viên tham gia vào các hoạt động giao lưu với các nhân viên khác, giúp họ học hỏi và mở rộng mạng lưới giao tiếp. Khuyến khích sinh viên đưa ra ý tưởng mới, sáng tạo và thử nghiệm trong công việc, thậm chí cả những ý tưởng có thể không thành công. Cung cấp các nguồn lực cần thiết như phần mềm, thiết bị, hoặc hỗ trợ tài chính để sinh viên có thể thực hiện ý tưởng của mình. Những điểm này giúp tạo ra một môi trường làm việc năng động và tích cực, nơi sinh viên có thể phát triển kỹ năng và sáng tạo. Những bước này giúp tạo ra một chương trình thực tập hiệu quả, mang lại lợi ích cho cả sinh viên và doanh nghiệp.

Tóm lại, □Học đi đôi với hành□vừa là một nguyên tắc giáo dục vừa là một yêu cầu tất yếu, đóng vai trò như một nền tảng vững chắc cho sự phát triển sự nghiệp lâu dài của sinh viên. Thông qua các chương trình thực tập tại các doanh nghiệp, sinh viên được trải nghiệm môi trường làm việc chuyên nghiệp, có cơ hội để hình thành và phát triển những kỹ năng thiết yếu như: giao tiếp, làm việc nhóm, khả năng tự quản lý, giải quyết vấn đề đồng thời xây dựng mối quan hệ mở ra cơ hội nghề nghiệp sau khi ra trường. Đây là yếu tố quan trọng trong thời gian thực tập tại doanh nghiệp của sinh viên đồng thời có giá trị lâu dài trong bất kỳ lĩnh vực nào sinh viên chọn theo đuổi sau này. Vì vậy, để nâng cao chất lượng hoạt động thực tập của sinh viên tại các doanh nghiệp thì rất cần sự phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường, doanh nghiệp và sự nỗ lực của sinh viên./.